

skikkelse end egteskabet antager, saa vil personlig paalidelighed finde sin anerkjendelse og karakterløshed faa sin dom.

Mod det her fremførte kan fornødtigvis ikke indvendes, at der er tillagt det rent fysiske en altfor stor vegt. Forholdet skal da ogsaa være noget mere end rent legemligt. Jo mere mennesket udvikler sig aandelig, desto talrigere og mere forfinede blir dets fordringer, og moralske egenskaber blir mere og mere afgjørende for det egteskabelige valg. Og netop af denne grund protesterer vi mod en form af egteskabet, hvis grundtanke er helt igjennem kjønslig. Thi er dette maaske ikke tilfældet med den bestaaende institution? Ligegyldig, om de to kontraherende parter stemmer overens eller ei, ligegyldig om der mangler aandelig harmoni, hvor stormende end det egteskabelige liv er — blir kun den fysiske troskab overholdt, saa er den væsentlige betingelse, som den nuværende form af egteskabet kræver, opfyldt. Det er ikke paa nogen maade meningen at forstyrre familjelivet eller at afskaffe, hvad der er godt i de nuværende samfundsindretninger. Livsvarigt monogami kan, naar det indgaaes med eftertanke, yde en ubegrænset lykke; men da maa det være en forbindelse mellem hjerter og sjæle, og ikke en ydre form. Forholdet mellem kjønne burde være en kilde til lykke, og forudsat at andres lykke ikke krænkes, er en forbindelse berettiget eller forkastelig i netop den samme grad, i hvilken den forskjønner eller forbitrer vedkommendes liv. Dette er den grundsætning, som nærværende artikkel repræsenterer, idet den foreslaar et system, som, afpasset efter alles behov, kunde afskaffe delidelser, som den nuværende form af egteskabet medfører.

Chicago.

Dr. Harry J. Forbes.

Ernest Hello.*)

De unge franskmænd, generationen af 1870, som ellers er meget strenge, uden agtelse for Maupassant, Zola og Bourget, idethøieste modtagelige for Ibsen og Nietzsche, ærer to mestere: Emerson og Hello. Hvem er Hello? For fire aar siden kjendte selv literaturkjendere neppe hans navn. Da den kvikke Huret, denne lystige spion af aandelige moder, dengang udspurgte pariserdigterne om litteraturens fremtid og udvikling, sagde I. K. Huysmans til ham: „der gives i vort aarhundrede en vis Hello, som er mægtigere end alle de berømte psykologer fra idag, Bourget og Barrés.“ Det vakte i høi grad nysgjerrigheden. Hello? Hvem var denne Hello? Levede han endnu? Var han død? Og hvad havde han skrevet? Digte? romaner? dramaer? Ingen kjendte ham. Og det kostede megen møie efter mange efterforskninger at erfare, at Ernest Hello, født 1828, var en katolsk journalist, forfatter af for det meste polemiske brochurer og alleslags artikler i *Univers*, *Monde*, *Moniteur*, *Gaulois*, *Courrier de Bruxelles*, høit skattet i den katolske verden, forøvrigt død i 1885.

Til de filosoffer, som ansætter sit personlige forhold til tingene i love, kan man ikke regne ham, fordi han antager det katolske dogme som uantasteligt, ikke prøver, men tror. Journalist er han, hvor flittig han end skrev i aviserne, dog ikke, fordi han fra døgnets begiven-

heder altid strax gaar over til de evige spørgsmaal, ikke agter paa foreteelsernes overflade, men altid søger under dem ind til det væsentlige. Nærmest maa han vel, skjønt tung og ubehjælpelig i det tekniske, kaldes en digter, en rhapsodist i prosa, som besat og pindarsk henrykt af mægtige spørgsmaal, taler med en harmfuld prests gestus udaf hellige extaser. Disse taler virker stærkt. Den, som hører dem, fanges af deres voldsomme kraft og kan let bringes til at forstaa hans beundreres overdrevne ros, som sætter ham over Balzac, La Bruyère, Pascal, ja over Shakespeare og Tacitus. Drumont har skrevet om ham: „Forfatteren af „Den gyldne kalv“ er jevnbyrdig med alle tiders største digtere, dramaturger eller journalister. Ingen realist raader over en sliig magt i virkningen. Ingen profet har et mægtigere vingeslag. Ingen har steget ned i dybere dybder, har seet tingene nærmere. Har seet dem fra en saadan høide.“ Og Barbey d'Aureville skrev: „For hans „gjerrige“s djævelske flamme blir alle bekjendte gjerrige, opfundne af saa mange generationer af genier, Harpagon, Shylok, Tony Fraster (Kenilworth), Grandet, blege og forsvinder i intet. Sammenlignet med Hello's „Ludovic“ er de ikke mere gjerrige end eunuker er mænd. Hvilken kolossal og forfærdelig skabning! Aldrig har man „åvret dybere, grebet videre end i denne fortælling, som Shakespeare vilde have beundret!“ Det klirrer fanatisk og absurd; men den, som kommer fra hans verker, er tilbøielig til at billige og bekræfte det. I den grad rives man uimodstaaelig med.

Men dersom man undersøger dette trylleri, dersom man vil definere den, dersom man søger efter dens væsen og dens midler, ved man hverken ud eller ind: man kan ikke faa tag i den, den glider bort under de fineste fingre. Hans tanker er ikke nye og ikke altid sande; hans form mangler stilisternes ædle og bisarre prydelser. Der maa ligge noget andet bag tankerne, ved siden af formen, som magter at lokke og holde fast. Man maa tænke paa Lord Chatham, der, som Emerson fortæller, ved sine ord og sine handlinger fik alle til at føle, at der inde i ham var noget, som var skjønnere, end det han sagde og gjorde. Eller man kommer at tænke paa Carlyle, paa Liszt. Der gives mægtige mennesker, som umiddelbart udøver virkningen af sin magt, uden først at behøve handlinger og verker. De træffer os, uden først at forbinde sig med os paa ords og handlingers omvei. De virker uden gestus ved sin blotte existens. Til disse hører Hello. Hvor mange stemmer er der ikke, som rører, selv om deres ord intet betyder, ja om klangen er hæs, tarvelig og uskjøn, bare fordi de lader os aue godhed; saaledes tvinger hans sætninger; thi de har en stor mands accent. Det er deres charme. Det er voldsom, ædel mandigheds trylleri, en natur af stor eminens, som Göthe vilde sige. Han gir os intet, som vilde hjælpe os; men han er der. Og allerede denne nærværelse alene kan trøste, styrke, lede.

Storhed — det er ordet. Hvad han tager, blir stort. I hans haand voxer de daglige smaatting og svulmer op, fordi han løser dem ud af det tilfældige og altid stiller alle ting ind i det evige. Deraf vægten og kraften i hans betragtninger, som altid er tunge og høitidelige, som han siger: „Kun naar man tar enhver sag som type, kan den vise

den i dens daglige skikkelse, i dens huslige tilværelse, synes den at tabe, blive svagere og ringere, mindre skøn og mindre hæsli: den synes i nærheden at have andre maal end paa afstand. Og dog er den altid det samme i sin evige betydning som i sin særlige tilsynskomst.“ Deraf hans had til det almindelige, i det ordinære hildede menneske, som ikke er slet, men uden „schwung“; deraf hans had til „selskabet“, — „naar et levende menneske tilfældigvis kommer i „selskabet“, maa han forestille sig ubetydelig, ja mere end de andre, fordi han paa forhaand er mistænkt. Dersom han slukker enhver sandhed og ethvert lys i sig, vil man maaske taale ham en tid. Men da tingenes væsen ikke lader sig fornægte i længden, vil selskabet snart vende sig fra ham“ — deraf hans had til det smaalige, forfængelige, intetsigende attende aarhundrede, hvis „kjæmper“ var Delille, Lebrun, Crebillon, Marivaux, Fabre d'Égeautine og Dorat. Deraf hans foragt for den almindelige kritik — „i almindelighed holder kritikken alt for umuligt. Den tilsteder kun, hvad der falder ind i dens vaner. Og da geniet ikke er i dens vaner, behandler den det, som den for et par aar siden endnu behandlede lokomotiver og telegrafer. Den forbyder mennesket at være sig selv og byder ham at ligne andre; det er dens strengthed. Almindelige mennesker behøver kun at melde sig, og den aabner dem alle døre; for det ophøjede menneske lukker den dem instinktivt.“ Deraf hans kjærlighed til herrenaturerne — „*un homme de génie est quelque chose de plus que des milliards d'hommes de talent.*“ Deraf hans opfatning af kunsten, *qui était, qui est et qui sera une ascension.*“ Deraf hans begeistring og lidenskab for stil, — „stilen er vort væsens explosion, er vor skabning. Ideen, som vi udtaler, skaber vi ikke. Men vi skaber vor stil. I stilen aabenbarer sig geniet; den er dets residens, dets bevis, dets tegn, dets ry. Hvad du saa har at sige, dersom der mangler dig stil, vil du ogsaa komme til at mangle berømmelse. Det menneske, som har fundet sin stil, taber, ligesom herskeren, den fornøielse at være incognito: strax han taler, kjender man ham. Man kan stjæle alt fra et menneske, kun ikke hans stil. Stilen er ukrænkelig som selve det væsen, hvis form den er.“

Hello virker ved sin nærværelse, ikke ved sine handlinger og verker. Han giver ingen tanker, som kunde berolige, opdrage, lede. Han vil ikke behage ved formens charme. Men han foreholder de vakkende og søgende mønstret paa en fast, i sig selv hvilende, ud af sig selv uverdslig levende natur. Saaledes føler vi ham, som naar man vandrer gennem en stor skovs uhyre taushed, eller hører havet bruse om natten eller ser en ørn sidde stum i sit bur. Som et middel til at blive fri fra det hverdagslige det simple og raa sanseliv og til at samle sig i sig selv og lytte til sjælens stille bydende stemme, — ærer de unge franskmænd ham.*)

Hermann Bahr.

*) Hellos betydeligste arbejder er: *Philosophie et Athéisme. — Les Physionomies de Saints. — Les contes extraordinaires. — Les Plateaux de la Balance. L'homme.*

I næste hefte skal vi bringe en prøve af hans produktion.

Det middelmaadige menneske.¹⁾

Dersom man i et selskab tillader sig at sige, at den eller den berømte mand er et middelmaadigt menneske, vil alverden undre sig, og folk vil finde det paradoxalt; thi de ved ikke, hvad et middelmaadigt menneske er.

Er det middelmaadige menneske kanske dum, idiotisk? Ikke paa nogen maade. Idioten er verdens ene, geniet dens anden pol; det middelmaadige menneske er i midten. Jeg siger ikke, at han er den aandelige verdens centrum; det vilde være noget ganske andet; han er kun i midten.

Er altsaa det middelmaadige menneske det, som man i filosofi, politik, literatur kalder *le juste milieu*? Tilhører han nødvendigvis denne anskuelse?

Heller ikke det.

Den som er *juste-milieu*, ved det: han vil være det. Det middelmaadige menneske er ubevidst *juste-milieuets* mand — han er det af naturen og ikke af overbevisning; ifølge sin karakter, ikke ved et tilfælde. Han være saa heftig, saa lidenskabelig, saa overdreven han vil; han fjerne sig saa meget som muligt fra *juste-milieu's* anskuelser, han er og blir dog bestandig middelmaadig. Selv i sin lidenskab vil han altid være middelmaadig.

Det væsentlige, det ubetinget væsentlige kjendemerke paa det middelmaadige menneske er hans høiagtelse for den offentlige mening. Han taler aldrig, han gjentar bestandig. Han bedømmer et menneske efter dets alder, dets stilling, dets succes, dets formue. Han føler den dybe respekt for alle, som, ligegyldigt af hvilken grund, er bekjendt, — af hvem der er kommet meget i trykken. Han vilde gjøre kur til sin argeste fiende, dersom denne fiende blev berømt; men han gjør lidet væsen af sin bedste ven, dersom ingen roser ham. Han begriber ikke, at et ubekjendt, stakkars menneske, der blir puffet og hundset og haanet, kan være et geni.

¹⁾ Af *L'homme*. Om Ernest Hello, se forrige hefte.